

Maar zeer stellig is een college in de Kunst-filosofie — wel te onderscheiden van de Kultuur-filosofie en de Kultuurgeschiedenis — en daarop volgend een college in de Kunstgeschiedenis een ernstig desideratuur (uitgesproken verlangen).

Of zou een kunstzinnige, tevens filosofisch geleerde, buiten onze Universiteit, door het schrijven van een handboek, de behulpzame hand kunnen reiken?

Zoolang we echter zulk een Kunstfilosofie missen, zal men zich meer door instinct, of beter door intuïtie moeten laten leiden.

Want de kunstdrang is te sterk, dan dat hier eenvoudig tot afzijdigheid zou kunnen worden geadviseerd.

Wel mag, dunkt mij, aanbevelen, de kunstzinnigheid te concentreren op die kunsten, waarin ons volk heeft uitgeblonken, en dat zijn de bouwkunst, de schilderkunst en de letterkunde.

In de beeldhouwkunst waren onze prestaties altijd gering. Ook onze muziekgeschiedenis telt niet zooveel mannen met een wereldnaam.

Anders staat het vooral met onze schilderkunst. Die heeft waarlijk internationale waardeering gevonden.

Met onze letterkunde ging dit bezwaarlijk, doordat onze taal in den vreemde niet zoo bekend was.

Toch hebben we een rijken literatuurschat. En op dit gebied wordt van onze zijde aan de kunstzinnigheid nog het meest tegemoetgekomen.

Wij hebben in onze Calvinistische kring enkele letterkundigen, die met eere mogen genoemd, ofschoon we gaarne zagen, dat de lijst zich wat spoediger verlengde.

Ook door artikelen in sommige onzer bladen wordt door bespreking van de produkten onzer nieuwere letterkunde de kunstzinnigheid aangekweekt.

„De Reformatie” heeft hier ook haar aandeel in. Maar inzake de bouwkunst mocht wel meerdere voorlichting worden gegeven.

En inzonderheid inzake de schilderkunst, een kunst, die zoo geheel bij ons volkarakter past, een kunst, die men bijna de nationale mag heeten.

Van ouden kant kon er zooveel meer interesse gelooft worden in de schilderijen-tentoonstellingen, welke in al onze groote steden worden gehouden en waardoor men de nieuwere schilders zoo uitnemend leert kennen.

Voor al de atmosfeer leent er zich zoo toe, dat men, zonder zich te stoeten, deze vruchten der algemeene genade genieten kan.

In de concertzalen ergert ge u aan het vaak wuifte publiek, aan de zoover mogelijk ontbleede dames — zoover mogelijk n.l. om niet als naakt-loopster door de politie in verzekerde bewaring te worden gesteld — en aan den zwalm van de meest contrasteerende parfums, waarboven iemand soms de daarbij vergeleken welriekende rioolucht zou prefereren.

In de toonzal daarentegen op z'n hoogst heeren met lange en dames met korte haren, alles heel sluisch. Overigens gewoon, niet al te dringerig publiek.

Wie in of in de nabijheid van groote steden wonen, mogen, zoo het hun aan kunstzinnigheid niet ontbreekt, deze gelegenheden niet verzuimen.

In den laatsten tijd lost op veel plaatsen de eene tentoonstelling de andere af.

In Amsterdam b.v., die van Piet van Wijngaardt, Toorop, Monnickendam en straks die van Vincent van Gogh, de meester van de nieuwste richting in de schilderkunst.

Daarbij mag het de bedoeling niet zijn zichzelf te suggereren, dat alles „mooi” is.

In de schilderkunst werkt zelfs de kunstzinnige zich niet op eenmaal in.

Dat heeft zijn tijd nodig.

Langzamerhand leert men onderscheiden.

Dan gaat het oog open voor de ideeën, waarvan het beschilderde doek het produkt is.

Zoo wordt men in staat gesteld om te gevoelen, welke ideeën het meest de Calvinistische levensbeschouwing naderen.

Dat bepaalt ten slotte onze houding.

Onze pers legge zich daarbij meer en meer op voorlichting betreffende de schilderkunst toe.

Ook ons blad hoopt hierin niet achter te blijven. HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Alleen gelaten.

Kunt gij dan niet één uur met mij waken?
Mattheüs 26:40.

Dat onze Heiland Zijn lijden geheel alleen doorgemaakt heeft, treft ons wel nergens zoo sterk als in Gethsemane.

Hier verlaten Hem voor het eerst Zijne discipelen.

Tot nog toe wandelde Hij altijd met Zijne jongeren; maar als Hij het werk der verzoening gaat doen, blijft alles achter. De Profeet wordt Priester. De Profeet heeft Zijne discipelen bij zich; de Priester brengt Zijn offer alleen. Het is als met den Hoogepriester onder Israël. Als hij op den Grooten Verzoendag door den Voorhof scurijdt, dan is nog de schare om hem heen. Als hij het Heilige doorgaat, dan zijn daar nog de priesters, die hem

vergezellen. Maar wanneer hij achter den voorhang treedt, in het binnenst Heiligdom, om het bloed te plengen, — dan is hij geheel alleen.

Zoo is de gang van Jezus geweest.

Tot nog toe was het volk om Hem heen; doch hoe meer Hij man van smarten wordt, des te minder Zijn ahang; over de Kedron zijn nog slechts de elfen met Hem; ten slotte uit die elfen nog weer een drietal; maar ook deze blijven eindelijk achter; — en daar, onder de olijfbomen, in het donker, daar ligt de Hoogepriester alleen. Dat is ongetwijfeld de bedoeling van dat omstandig verhaal aangaande het achterblijven der jongeren; Gods Woord wil ons daarin toonen, dat Jezus al eenzamer, al verlatener wordt, — en als Hij de poort doorgaat tot Zijn lijden en sterven, dan is de Middelaar alleen gelaten.

En dan is dit het roerende: in die poort, — dan ziet Jezus om; en terwijl Zijne ziel daar beangst en tot den dood bedreefd wordt, — dan komt het echt-menschelijke zoo sterk uit; dan heeft Jezus behoefte aan gemeenschap, aan deelneming. „Kunt gij dan niet één uur met mij waken?”

* * *

Hierin is de Scheppingsdrang.

God heeft ons niet alleen geschapen, opdat we geheel op onszelf zouden staan, maar met naasten om ons, in gemeenschap met anderen. Daarom heeft de mensch behoefte aan gemeenschap, vooral in lijden en droefheid; behoefte aan medelijden.

Daarin werkt een trek uit het beeld Gods. God zelf is niet alleen, maar er is in Hem de eeuwige gemeenschap der drie Personen. Onze God heeft zelf den heiligen drang naar saamleven; en dien trek legde Hij in den mensch. En deze behoefte nu is het, die bij den mensch Jezus tot uiting komt. „Waakt met mij!”

De zonde heeft ook dat verwoest. De zonde heeft de gemeenschap verstoord, de menschen uit elkaar geslagen, en tegen elkaar opgezet. Wij zijn van nature geneigd den naaste te haten.

Doch nu is Jezus alleen geweest, alleen gelaten in Zijn lijden en sterven, zonder troost van den naaste, zonder gemeenschap. „Hij heeft gewacht naar medelijden, maar er is geen” (Psalm 69:21). Hij is eenzaam geweest in Zijn verzoenend worstelen, — opdat ook deze vrucht uit Zijn werk zou opkomen, dat er weer gemeenschap, weer saamleving, weer broeders en zusters zouden komen, weer band der liefde en eenheid.

Hij vergadert alle uit elkaar geslagen deelen tot één; Hij vergadert ook uit haters van elkander die nieuwe menscheit, dat lichaam, waarvan de leden elkaar steunen en met elkaar medeleven.

Hij alleen gelaten, — opdat zij allen één zijn.

Straks is Hij ook van God verlaten en zonder Gods gemeenschap eenzaam lijdend, — opdat wij tot God zouden genomen, en nimmermeer van Hem verlaten worden.

Zoo er dan eenige troost is der liefde onder broeders en zusters, hartelijk medegevoel, hulp en steun en gemeenschap; als er medebidden is met de bedreefden en deelneming onder het kruis, — dan is dat een vrucht van Jezus' eenzaam worstelen.

En zoo er ondersteuning des Heeren is in donkere dagen, vriendelijke nabijheid des Vaders, en gemeenschap des Heiligen Geestes, — dan is dat hiervan een vrucht, dat Hij eenzaam zonder Zijn God geleden heeft.

U. v. A.

KERKELIJK LEVEN.

— Over de opheffing van het kalifaat en nog wat.

Met zekere spanning wordt afgewacht, hoe het Islamitische Oosten op de opheffing van het kalifaat door de Turken zal reageeren.

Het kalifaat was voor de Mohammedaansche wereld, wat de Paus is voor Rome.

Wel erkennen niet alle Moslims het in Turkije gevestigde kalifaat, maar hierin ligt overeenkomst met het pausdom. Immers, de Anglikaansche en de Grieksche kerk, om nu de Oud-Katholieken niet mee te rekenen, die vaak toonen eens anderen geestes te zijn, buigen zich evenmin onder den Paus.

Wel had het kalifaat zijn wereldlijke macht verloren evenals het pausdom.

Maar toch bleef het nog immer een instituut van gewicht.

Hoeveel duchtte men er indertijd met van, wanneer de kalief den heiligen oorlog uitriep!

Men zag in den geest heel de Islamitische wereld reeds optrekken tegen Europa.

En nu de kalief verbannen!

Welk een omzetting der geesten in weinige jaren! De Westersche invloed kan hierin niet ontkend.

Het is nu eenmaal zóó gesteld, dat in het „Christelijk” Europa de kerk het meer en meer ontgel-den moet.

De onverschilligheid, de vijand soms van den staat tegen de religie, kwam in meer dan één land tot uiting.

Scheiding van kerk en staat is daarvan het gevolg.

En dan niet een samenwerkende scheiding, zooals wij die voorstaan.

Maar een anti-religieuze scheiding.

Nog te weinig wordt dit gevaar voorzien.

Anders zou menige kerk van koers veranderen en niet maar de eer aan zichzelf houden — want om eer gaat het ten slotte niet — doch zich op zulk een loslating door den staat voor te bereiden, door haar zelfstandigheid te herwinnen.

Dat de kerk door den staat geldelijk in stand gehouden moet worden, is een onschriftuurlijke gedachte.

Zelfs in het Oude Testament vindt men zulk een voorschrift niet.

Door het brengen van de tienden naar tabernakel of tempel, was het natuurlijk bestaan der priesterschap verzekerd.

Of de staat de kerk geen geschenk mag aanbieden is natuurlijk een andere kwestie.

Dat geschiedde onder Israël wel.

Maar van moeten is er geen sprake.

De nieuwe bedeeeling staat er weer heel anders voor.

In het Nieuwe Testament wordt aan de overheid niet de minste plicht in deze opgelegd.

In de eerste eeuwen was er zelfs geen verband tusschen kerk en overheid.

Dit kon ook niet, waar de overheid heidensch was.

Te onzaliger ure echter werd vooral door Constantijn de Groote de kerk financieel afhankelijk van den staat.

En dit Byzantinisme vermocht zelfs de Reformatie niet uit te bannen.

Niettemin is het door de Schrift geoordeeld en onze tijd is er toe geroepen in deze het werk der Reformatie voort te zetten.

Al het gejammer over het separatisme van Vinet en het independentisme van Dr. Kuyper, komt daaruit voort, dat men de dingen niet groot ziet. Men vergelijkt den toestand van eenige eeuwen terug met enkele verschijnselen uit later tijd en is dan met zijn oordeel over die verschijnselen gereed.

Maar wie een waarachtig oordeel wil vellen, moet heel de kerkgeschiedenis overzien en moet bovenal tot de Schrift terug.

En wie eerbied heeft voor de Schrift, zal dan moeten toegeven: de vrije-kerk-gedachte is bijbelsch.

Als men daarnaar niet hooren en niet handelen wil, dan zal men, vrees ik, moeten voelen.

Men kan redeneeren: Turkije is ver van ons weg. En: Nederland is geen Rusland, Duitschland of Frankrijk. Ons zal dit kwaad daarom niet overkomen.

Maar hiermee zou men zich wel eens een slaapdrank kunnen toedienen.

Wie nog voor vijf jaar had durven voorspellen, dat het kalifaat zou worden opgeheven, zou voor een dwaas zijn aangezien.

Ook in ons land is een sterke toename van het getal onkerkelijken.

En die onkerkelijken staan grootendeels vijandig tegen de kerk.

Zelfs vele „religieuze” zoeken bevrediging van hun behoeften buiten de kerk.

Op den staat te steunen is steunen op een gebroken rietstaf.

Het zal een geweldige krach geven, als men hier te lande niet tijdig scheiding aanbrengt tusschen kerk en staat en de kerk niet haar zelfstandigheid heroverd.

We zeggen dit echter niet in hoofdzaak om onze eigen kerk-idee te propageeren, ook niet om te waarschuwen: het gely verloopt, verzet nu de bakens, maar omdat het hier een schriftuurlijke principe raakt.

De opheffing van het kalifaat kan hierbij zelfs tot nadenken stemmen.

— Krachtsverspilling.

Met leede oogen zien wij aan, hoeveel kostelijke kracht er verspild wordt aan de Anti-Roomsche propaganda.

Hoe is het mogelijk, dat het te houden Eucharistisch Congres zoo opwindend werkt op sommige Gereformeerden, zij het dan ook, dat zij leven buiten ons kerkverband!

Hoe is het mogelijk, dat een overigens bezadigd man als Ds H. Bakker zich in een rede te ver liet meeslepen en enkele allerongelukkigste uitdrukkingen zich liet ontvallen?

Waarom die ongerustheid?

Waarom dat oplaaien van hartstochten?

Moet Rome niet den indruk krijgen, dat het orthodoxe Protestantisme zich tegenover haar zwak gevoelt?

Men laat zich bang maken door den bekeerings-ijver, welken Rome aan den dag legt. Evenwel ziet men voorbij, dat het resultaat niet aan den ijver beantwoordt. Als men de uittalingen leest van Professor van Ginneken in „Stimmen der Zeit” en ook van kardinaal van Rossum, dan wordt er wel hoog opgegeven van die bekeerigen, maar tusschen de regels door breekt de klacht uit, dat de cijfers nog een armelijk beeld geven.

Moet dat ons reeds tot nuchterheid manen, er komt nog iets bij.

De ervaring heeft geleerd, dat innerlijke versterking van het Gereformeerde bewustzijn het beste wapen is tegen Rome.

Neem onze Gereformeerde Kerken.

Men mag gerust zeggen, dat er uit Rome zich

meer bij 1 Rome ove

Men om eigen leer-lingen der

Dat mar propagand Men bes van laksh En zeke moe.

Toch is In onze gepredikt prent, dat dan „verv

Dat is voor Romooten.

Maar d waardig.

Zou dat voor onze Herv. Ker

En zou maken on beleren?

Om vijf midden te Innerlijk Daarom getrokken.

Ja, wij paganda, Kerk verr lossing va

En dat beschouwe

— Kerker Herhaal uit de ker bodes zo

Is die We leze dat bijna in plaats

Wij vre gemeente

Wat he ring op d gelezen is dat in ze besluit is verschiller steld zijn

Uit zu verslag.

En war verkeraad gen, wat i zou ik v loslippige dat een k den door geheimzin meenteled misleiden

Natuurl kunnen v plaats de memoreei de orde kunnen z katie de

Maar kerkerade er zoove naar een hoe weir inlichting

Dat be Dat w schen ke

Dat is van gehe gen, ook gen, niet

Onze Naar n worden

Vanzel met takt

De foi op den subjektiv

En be van vera

Missch woorden rapport

He zond zeer ik, m de v zijn